

Onderzoeksresultaten “Drugbeleid in cijfers”

Persbericht Universiteit Gent - 18 juni 2004

De onderzoeksploegen van de Universiteit Gent (IRCP), de Katholieke Universiteit Leuven en l'Université Libre de Bruxelles hebben de resultaten voorgesteld van het onderzoek naar de actoren betrokken bij het drugbeleid en de uitgaven van de overheid voor de aanpak van het drugprobleem. Dit onderzoek liep van april 2001 tot oktober 2003 in opdracht van het Federaal Wetenschapsbeleid.

Indien men wil inspelen op diverse maatschappelijke ontwikkelingen, moet het drugbeleid regelmatig geëvalueerd worden. Een cruciaal onderdeel van deze beleidsevaluatie is het in kaart brengen van de budgettaire inspanningen van de verschillende overheden. Deze inspanningen zijn een belangrijke indicator om de engagementen van de beleidsverantwoordelijken te beoordelen. Tot nu toe werden de uitgaven verbonden aan de aanpak van drugprobleem binnen de Belgische context nagenoeg niet bestudeerd.

Het onderzoek heeft:

1. een inventaris gemaakt van alle direct en indirect betrokken actoren bij het Belgische drugbeleid;
2. de financiering door de verschillende overheden in kaart gebracht en de overheidsuitgaven voor de aanpak van het drugprobleem op de diverse beleidsniveau's ingeschat. Dit hebben de onderzoekers gedaan op federaal, gemeenschaps-, gewestelijk, provinciaal en lokaal niveau voor alle actoren (preventiediensten, hulpverleningsdiensten, politie, justitie, douane, beleidsactoren, etc.) binnen de verschillende sectoren "beleid", "onderzoek", "preventie", "hulpverlening" en "veiligheid";
3. bekeken welke doelgroepen bereikt werden door deze sectoren.

Om de evoluties in de overheidsuitgaven na te gaan heeft het onderzoek 4 momenten gehanteerd: 1993, 1995, 1998 en 2002 (of het meest recente jaar waarvoor de gegevens beschikbaar waren).

Hierna volgen een aantal sectoroverstijgende onderzoeksresultaten:

1. De drugspecifieke beleidsopties (Actieplan Toxicomanie-Drugs van 1995, parlementaire werkgroep drugs van 1996-97, de federale beleidsnota drugs van 2001) hebben uiteraard een effect op het drugbeleid, maar ook andere niet-drugspecifieke beleidsthema's beïnvloeden het drugbeleid (Pinksterplan van 1990, Globaal Plan van 1993, Meerjarenplan voor Justitie van 1993, Octopushervormingen vanaf 1998).

2. De versnipperde financiering van het drugbeleid wordt bevestigd, en dit zowel voor de verschillende sectoren, als voor de verschillende beleidsniveaus.

- De sector hulpverlening wordt voor bijna 89% gefinancierd vanuit het federale niveau, ondanks het gegeven dat Gezondheid ook een gemeenschapsbevoegdheid is. De budgetten vanuit de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap blijven beperkt.

- De sector veiligheid heeft logischerwijs 2 financieringsbronnen, namelijk het federale en het lokale niveau. De federale staat financiert 80% (voornamelijk de bestede middelen voor de voormalige Rijkswacht, de douane en de volledige justitiële sector inzake drugs), de financiering vanuit het lokale niveau bedraagt 20% (de bestede middelen voor de voormalige gemeentepolitie inzake drugs).

- De beleidssector wordt voor 76% vanuit het federale niveau gefinancierd. De overige 24% komen voornamelijk van de Vlaamse Gemeenschap (VAD), het provinciale niveau en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De investeringen in beleid vanuit de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zijn verwaarloosbaar.

- De sector epidemiologie-onderzoek wordt voor 52% gefinancierd vanuit het federale niveau. De overige 48% komt hoofdzakelijk van de Franse Gemeenschap.

- De sector preventie wordt voor ongeveer 35% gefinancierd vanuit de federale staat. De overige 65% komen grotendeels van het Waalse Gewest, de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. Hierbij valt op dat het Waalse Gewest een ruimer budget besteed aan preventie dan de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. De budgetten van de provincies blijven beperkt.

Samenvattend: anno 2002 komen de meeste middelen voor de financiering van de sectoren van het federale niveau, met uitzondering van de preventiesector. Voorts valt op dat, ondanks het feit dat hulpverlening ook een Gemeenschapsbevoegdheid is, niet minder dan 89% van de budgetten van het federale niveau komen.

3. Sinds de parlementaire werkgroep drugs staat preventie het hoogst op de prioriteitenlijst, gevolgd door hulpverlening en dan pas repressie. De meeste middelen gaan naar veiligheid/repressie (54%), dan pas naar hulpverlening (38%) en in laatste instantie naar preventie (4%). Veiligheid en hulpverlening zijn om evidente redenen de "duurste" sectoren (gezien de kosten voor werking, apparatuur en personeel van de politiediensten alsook de hoge detentiekost van drugdelinquenten; de ambulante en residentiële behandeling van drugverslaafden in de drughulpverlening en de medische kosten).

Samenvattend: er worden aanzienlijk meer middelen geïnvesteerd in de aanpak van de aanbodzijde (sector veiligheid), dan in de aanpak vraagzijde (preventie en hulpverlening). De investeringen in de sectoren beleid (3%) en onderzoek (1%) zijn beperkt. Ook al hebben de onderzoekers kunnen vaststellen dat de investeringen in de sectoren toenemen in overeenstemming met de genomen beleidsopties, toch is het duidelijk dat naar de toekomst voor de sectoren preventie, onderzoek en beleid grotere budgettaire inspanningen nodig zijn om de uitgangspunten van het drugbeleid te verwezenlijken.

4. Van 1993 tot 2002 stijgen de investeringen in het drugbeleid. Deze stijging geldt voor alle sectoren. Voor de sector veiligheid kan het onderzoek echter geen uitspraken doen, aangezien enkel voor 2002 de gegevens volledig waren. Onderzoek is de snelst groeiende sector (maal 6,7), gevolgd door de sector preventie (maal 4,7), de sector beleid (maal 3) en tenslotte de sector hulpverlening (maal 2). Rekening houdend met het gegeven dat de investeringen van de overheden in de sectoren beleid, onderzoek en preventie begin de jaren '90 nagenoeg onbestaande waren, stellen we dan ook een spectaculaire, zij het onvoldoende, inhaalbeweging vast.

5. Vertrekkend vanuit de algemeen aanvaarde stelling dat problematische druggebruikers bij voorkeur een alternatieve afhandeling (met doorverwijzing naar de hulpverlening) behoeven, is

het wenselijk dat de hulpverleningsdiensten die instaan voor de opvang van de door justitie doorverwezen cliënten, een grotere en structurele financiële ondersteuning krijgen.

6. Dit onderzoek bevestigt dat de tot op heden kortlopende contracten in de sector onderzoek, in de veiligheids- en preventiecontracten en het grootstedenbeleid problemen stellen inzake de continuïteit en langetermijnvisie van deze projecten. Voor de veiligheids- en preventiecontracten werd hieraan al deels tegemoet gekomen. Na een eerste uitbreiding van de termijn voor de veiligheidscontracten voor 2 jaar, besliste de Ministerraad van eind maart 2004 dat deze voortaan zullen afgesloten worden voor 4 jaar.

7. In 2002 werden de totale overheidsuitgaven voor het drugbeleid geschat op 185.908.773 € voor alle sectoren. Op 1/1/2002 telde de Belgische bevolking 10.309.725 inwoners. Dit betekent dat de overheidsuitgaven voor het drugbeleid in 2002, 18,03€ per inwoner was. Men kan dus vaststellen dat de overheidsuitgaven inzake het drugbeleid in verhouding kleiner zijn aan de uitgaven voor andere sociale en gezondheidsproblemen, zoals de thuiszorg, de medische en sociale bijstand, etc.

8. In 2002 bedroeg het Bruto Binnenlands Product (BBP) in België 260.011.000.000 €, wat betekent dat de overheidsuitgaven inzake drugs nauwelijks 0,071 % van het BBP bedragen.

Info

Prof. dr. Brice De Ruyver - Ugent, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP) en Kim Geenens (Kim.Geenens@UGent.be) 09 264 69 47

Prof. dr. Isidore Pelc - ULB, Laboratoire de Psychologie Médicale, d'Alcoologie et d'étude des Toxicomanies en Pablo Nicaise (Pablo.Nicaise@chu-brugmann.be)

Prof. dr. Joris Casselman - KULeuven, Afdeling Strafrecht, Strafvordering en Criminologie Gerechtelijke Geestelijke Gezondheidszorg (Joris.Casselmann@law.kuleuven.ac.be)

Sophie Dewaele
Persattaché UGent
09 264 30 66